

STORTINGET

Innst. 409 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Meld. St. 12 (2023–2024)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen

Til Stortinget

1. Sammendrag

Regjeringen legger hvert år fram en framoverskuende stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Meldingene har til felles at Sametingets årsrapport er fast vedlegg, og at Sametingets vurderinger kommer fram i selve meldingsteksten.

Årets melding handler om folkehelse og levekår i de samiske områdene.

Stortingsmeldingen skal bidra til å belyse folkehelseutfordringer og ressurser i den samiske befolkningen, og å utvikle en folkehelsepolitikk som ivaretar den samiske befolkningen.

Regjeringen lanserer i stortingsmeldingen en strategi med seks innsatsområder for å fremme folkehelse og levekår i den samiske befolkningen:

- fremme gode levekår i den samiske befolkningen (omtales i kapittel 3 i meldingen)
- inkludere samiske perspektiver i folkehelsepolitikken (omtales i kapittel 4 i meldingen)
- folkehelsearbeid for å fremme god psykisk helse og livskvalitet (omtales i kapittel 5 i meldingen)
- fremme sunne levevaner og helsefremmende miljø (omtales i kapittel 6 i meldingen)

- styrke kunnskapen om folkehelse og levekår i den samiske befolkningen (omtales i kapittel 7 i meldingen)
- fremme samarbeid over landegrensener om folkehelse i den samiske befolkningen (omtales i kapittel 8 i meldingen)

Regjeringen legger også opp til at nasjonale folkehelsesatsinger framover skal ta inn et tydeligere samisk perspektiv.

Regjeringen vil komme tilbake til økonomiske konsekvenser av eventuelle nye tiltak i de ordinære budsjettprosessene for hvert enkelt år. Tiltak som omtales i meldingen vil kunne gjennomføres innenfor gjeldende budsjetttrammer.

2. Komiteens behandling

Komiteen inviterte til muntlig høring om saken 23. april 2024. Sametinget, Tana frisklivssentral og Norsk Sykepleierforbund (NSF) deltok. Høringsnotatene til deltakerne på den muntlige høringen kan leses på sakens side på stortinget.no. I tillegg har komiteen mottatt skriftlig innspill fra Sámi allaskuvla – Samisk høgskole.

3. Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Tove Elise Madland, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Brufnot, Erlend Svardal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland

og Siv Mossleth, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til Meld. St. 12 (2023–2024) Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen. Komiteen viser til at denne stortingsmeldingen er en i rekken av regjeringens årlige stortingsmeldinger om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametingets årsrapport er fast vedlegg til disse meldingene, og Sametingets vurderinger kommer fram i selve meldingsteksten. Denne meldingen bygger videre på Meld. St. 15 (2022–2023) Folkehelsemeldinga og Meld. St. 23 (2022–2023) Opptappingsplan for psykisk helse (2023–2033), som nylig er vedtatt av Stortinget, i tillegg til at Dokument 19 (2022–2023) Rapport til Stortinget fra Sannhets- og Forsoningskommisjonen gir et viktig kunnskapsgrunnlag for meldingen. Komiteen viser til at regjeringen i forbindelse med arbeidet med stortingsmeldingen avholdt innspillmøter ulike steder i landet, og regjeringen ba om skriftlige innspill til arbeidet med meldingen. 39 instanser sendte skriftlige innspill som er tilgjengelige på regjeringen.no.

Komiteen viser til at Sametinget i sitt innspill til komiteen vektlegger at Sametinget har hatt god dialog med regjeringen i arbeidet med meldingen, men at Sametinget savner en konkret handlingsplan med mål og frister slik at innsatsområdene vil bli fulgt opp. Sametinget uttrykker også uenighet i avgrensningen av meldingen som gjør at den ikke omhandler brukertilbudet, fordi også dette påvirker helse og levekår betydelig. Videre påpeker Sametinget at regjeringen i meldingen ikke tar ordentlig tak i Sametingets innspill om helseutfordringene som fornuksningen har bidratt til og fortsatt bidrar til, samt innspillet om at naturinngrep påvirker barn og unges framtidstro og psykiske helse. Sametinget understreker meldingens budskap om at den økonomiske situasjonen for den samiske befolkningen påvirker folkehelsen.

Komiteen viser til at Tana frisklivssentral i sitt høringsinnspill kommer med mange konkrete forslag til innhold i arbeidet med samisk folkehelse og levekår, samt peker på behovet for et kompetansesenter for folkehelse for kommunene med samisk befolkning.

Komiteen viser til at Norsk sykepleierforbund i sitt innspill til komiteen understreker behovet for mer forskning på samers helse og for økt kulturell og språklig kompetanse hos helsepersonell. Sykepleierforbundet peker spesielt på at et eget studieprogram for sykepleiere ved UiT Norges arktiske universitet er et viktig tiltak for å sikre at samiske pasienter får likeverdig tilgang på helse tjenester.

Komiteen viser til at Sámi allaskuvla – Samisk høgskole i sitt skriftlige innspill til komiteen understreker at det er viktig at samiske språk prioriteres i helsetje-

nestene, og at dette tilbudet styrkes på alle nivå innenfor helseforetak, helseinstitusjoner og prioriteres politisk. Samisk høgskole peker på at helsevesenet har et svært viktig arbeid med å utvikle og styrke terminologi på samisk og i samisk språk, og i tillegg er det et stort behov for en oversetterutdanning og en styrking av autoriserte oversettere. Samisk høgskole påpeker at å bevare eget landskap og egne områder er en viktig del av sameenes livssyn og filosofi. Det vises til at det er et stort behov for kompetanseheving om og forståelse for naturens, fangstens og utmarksbrukens betydning for samisk høsting av ressursene i utmark, øyer, elver og vann, og at dette er viktig for samers helse. Videre understreker Samisk høgskole at sameenes kulturarv er en viktig del av folks trivsel, og at kulturkunnskap vil være av avgjørende betydning for å gjøre helsetjenestene best mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å anerkjenne og adressere spesifikke utfordringer og behov i ulike samfunnsgrupper, likevel er disse medlemmer opptatt av at Norges befolkning er ett folk.

Disse medlemmer viser til at parallelt med behandlingen av denne meldingen er helse- og omsorgskomiteen for øyeblikket opptatt med å behandle den nasjonale helse- og samhandlingsplanen (Meld. St. 9 (2023–2024)).

Disse medlemmer vil vise til at det er dokumentert at på flere områder innenfor helsefeltet så har den samiske befolkningen større utfordringer enn den øvrige befolkningen, og at dette er problemstillinger som det må tas hensyn til og som må følges opp. Men disse medlemmer ser imidlertid ikke behovet for en særegen stortingsmelding for spesifikke minoritetsgrupper, da disse medlemmer mener at tidligere behandlede meldinger som eksempelvis Meld. St. 24 (2022–2023) Fellesskap og meistring – Bu trygt heime og Meld. St. 23 (2022–2023) Opptappingsplan for psykisk helse (2023–2033) behandler tematikken. Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2024 ivaretar hele Norges befolkning, også den samiske. Disse medlemmer mener at forslag som Fremskrittspartiet har fremmet i behandlingen av ulike meldinger og ikke minst i sitt alternative statsbudsjett for 2024, tar hensyn til hele befolkningen. Dette inkluderer merknader og forslag i den nevnte opptappingsplanen for psykisk helse, bo trygt hjemme-reformen, helseberedskapsmeldingen (Meld. St. 5 (2023–2024)) og den nasjonale helse- og samhandlingsplanen.

Disse medlemmer mener heller at det er viktig at utfordringer som enkelte deler av befolkningen har, bør følges opp når vi behandler de forskjellige meldingene. Disse medlemmer mener det er viktig å føre en politikk som ivaretar alle som bor i Norge, på en god måte.

Disse medlemmer vil også peke på at det ikke er avsatt noen midler i denne planen, at regjeringen Støre sier den vil komme tilbake til økonomiske konsekvenser av eventuelle nye tiltak i de ordinære budsjettprosessene for hvert enkelt år, og at Stortinget vil ha muligheten til å ta stilling til tiltak underveis i planperioden. Disse medlemmer tar for øvrig planen til orientering.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser til Sametingets synspunkt om at folkehelsemeldingen ikke burde vært avgrenset fra å omhandle brukertilbudet fordi også dette påvirker helse og levekår betydelig. Disse medlemmer er enige i dette. Blant annet mener disse medlemmer det er helt åpenbart at en avgjørende forutsetning for helse, levekår, folkehelse og trygghet er tilgang til et trygt fødetilbud og til geriatriiske tjenester i rimelig nærhet til bostedet, jf. disse medlemmers egne merknader i denne innstillingen. Disse medlemmer mener folkehelse preges av mangelen på likeverdige helsetjenester i Finnmark, og den preges av at sykehusstrukturen ikke er tilpasset befolkningens behov. Disse medlemmer vil understreke at vi må ta vare på de delene av helsetjenestene som i dag faktisk har kunnskap og fungerer godt for den samiske befolkningen, i stedet for å møte trusler om nedleggelse av velfungerende og verdifulle fagmiljøer med høy fagkompetanse og samisk språk- og kulturforståelse, jf. forslag om endringer eller nedleggelse innen distriktpsikiatri og rusbehandling i Tana, Alta og Karasjøk.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener det er avgjørende å hindre at et språklig og kulturelt tilpasset tilbud for samiske pasienter forsvinner. Dette er tilbud som det er vanskelig å bygge opp igjen på et senere tidspunkt.

3.1 Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen

Komiteen viser til at meldingen gir en bred beskrivelse av folkehelseutfordringer i et tverrsektorielt perspektiv, og i tillegg vektlegger helsefremmende ressurser i samisk kultur og samfunnsliv. Komiteen merker seg at en erkjennelse av at folkehelse- og levekårspolitikken til nå i liten grad har vektlagt samiske perspektiver legges til grunn i meldingen, og at meldingen peker på områder hvor dette skal styrkes. Komiteen viser til at meldingens hovedtilnærming er at samiske perspektiver, skal integreres i det ordinære arbeidet, samtidig som samisk språk og kultur skal vernes og stimuleres.

Komiteen viser til at det er begrenset med kunnskap om folkehelse og levekår i den samiske befolkning-

gen. Det ser ifølge meldingen ut til at det bare er små forskjeller mellom samers og øvrig befolknings helse, særlig sammenliknet med urfolk i andre deler av verden. Meldingen avdekker imidlertid at samene rapporterer litt oftere om dårlig psykisk helse enn ikke-samer. De rapporterer også i større grad å ha vært utsatt for vold enten i barndom eller voksen alder, og å bli diskriminert eller hetset på grunn av sin samiske bakgrunn.

Komiteen viser til at stortingsmeldingen inneholder en strategi med seks innsatsområder for å fremme gode levekår og god helse og livskvalitet i den samiske befolkningen:

- fremme gode levekår i den samiske befolkningen
- inkludere samiske perspektiver i folkehelsepolitikken
- folkehelsearbeid for å fremme god psykisk helse og livskvalitet
- fremme sunne levevaner og helsefremmende miljø
- styrke kunnskapen om folkehelse og levekår i den samiske befolkningen
- fremme samarbeid over landegrensene om folkehelse i den samiske befolkningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus, mener temaene folkehelse og levekår i årets stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv er viktige å få belyst. Dette er temaer som må ses i sammenheng med oppfølgingen av Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport, overlevert Stortinget 1. juni 2023. Det er fortsatt fornorskningssår i den samiske befolkningen som påvirker folkehelsen og levekår, og flertallet mener storsamfunnet i større grad enn til nå må få kunnskap om dette, blant annet gjennom forskning og dokumentasjon, for å kunne iverksette relevante tiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen, som framhever at Norge skal være et foregangsland når det gjelder urfolks rettigheter, at regjeringen vil sikre gode rammevilkår for samisk språk, kultur, næringsliv og samfunnsliv, og videre at kommunene har en avgjørende rolle i å utvikle de samiske samfunnene. Disse medlemmer vil påpeke at i gode rammevilkår ligger også innsats for å fremme god helse og livskvalitet i den samiske befolkningen og å forebygge sykdom, skade og for tidlig død.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus, støtter regjeringen i å løfte samiske perspektiver inn i den generelle folkehelsepolitikken, slik regjeringen varsler i meldingen, med begrunnelse i at det i den samiske kul-

turen finnes et verdigrunnlag som beskytter mot sykdom og lav livskvalitet. Gjennom å styrke forståelsen for samisk tradisjon og levemåte, vil den generelle folkehelsepolitikken også virke bedre i den samiske befolkningen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus, slutter seg til meldingens seks innsatsområder, som er å fremme gode levekår i den samiske befolkningen, inkludere samiske perspektiver i folkehelsepolitikken, folkehelsearbeid for å fremme god psykisk helse og livskvalitet, fremme sunne levevaner og helsefremmende miljø, styrke kunnskapen om folkehelse og levekår i den samiske befolkningen og fremme samarbeid over landegrensene om folkehelse i den samiske befolkningen.

Dette flertallet vil understreke viktigheten av å ta barn og unges opplevelser med hets og mobbing på grunn av sin samiske identitet på alvor. Stortingsmeldingen peker på at i skriftlige innspill og i innspillmøter har psykisk helse og selvmordsforsøk blitt trukket fram.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus, viser til at regjeringen skal legge frem en handlingsplan mot samehets og følge opp opptrappingsplanen for psykisk helse.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus, vil understreke hvor viktig det er at helsepersonell har kunnskap om samisk kultur, og at det er viktig at barn og unge kan møte helsepersonell som behersker samisk språk.

Dette flertallet viser til tall fra SAMINOR 2-undersøkelsen, hvor det fremgår at personer med samisk bakgrunn i større grad rapporterer å ha vært utsatt for vold sammenlignet med den øvrige befolkningen i samme geografiske område. Dette flertallet vil understreke at vold og overgrep er en utfordring som må løses i fellesskap mellom det samiske samfunnet og norske myndigheter. Dette flertallet ser det som positivt at problemstillingen knyttet til vold og overgrep i samiske samfunn, samt vold og overgrep rettet mot samiske kvinner som foregår utenfor samiske miljøer, de siste årene har blitt løftet frem av et bredt sett av aktører, ikke minst av Sametinget. Dette flertallet vil understreke viktigheten av å fremholde innsatsen for å forebygge og bekjempe vold og overgrep i samiske samfunn, blant annet gjennom økt kunnskap om vold og overgrep, holdningsskapende arbeid, forskning om årsaker til og konsekvenser av vold og overgrep, og ikke minst økt

kunnskap og kompetanse på samisk og om samisk språk og kultur i det offentlige hjelpeapparatet. Dette er avgjørende for å bedre være i stand til å forebygge, avdekke og bekjempe vold og overgrep.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus, viser til Prop. 36 S (2023–2024) Opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) Trygghet for alle, som er regjeringens samlede innsats på feltet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus påpeker at mangelen på samiske språkbærere i hjelpeapparatet er en av de største hindringene for å kunne gi gode tjenester til den samiske befolkningen. Skal innbyggere og pasienter med samisk bakgrunn få god og riktig hjelp, er det avgjørende med god kompetanse i samisk språk og kultur. Ideelt sett bør de som skal møte samiske innbyggere og pasienter, være samiske språkbærere, det vil si ansatte som har samisk som sitt hverdagsspråk og inngående kunnskap om samisk kultur og levesett.

Disse medlemmer viser til at det er behov for å utvikle kunnskapsbasert metodikk og verktøy tilpasset samiske barn, unge og voksne, og det må være tilstrekkelig kapasitet og tilgjengelighet i tjenestene slik at pasientene får god og riktig hjelp til riktig tid. Disse medlemmer presiserer at alle pasienter skal sikres gode og likeverdige tjenester, uavhengig av etnisitet, språk, kultur og geografi.

Disse medlemmer viser til at Sámi klinihkka holder til i Karasjok. Sámi klinihkka ble åpnet i 2020 og samler spesialisthelsetjenestetilbudet innenfor somatikk, psykisk helsevern og rusbehandling til den samiske befolkningen. Klinikken ble etablert etter initiativ fra regjeringen Solberg i Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023 for å styrke helsetilbudet til den samiske befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser til at den samiske befolkningen i Norge har rett på likeverdige helsetjenester som ivaretar deres språklige og kulturelle behov. Norge er forpliktet gjennom en rekke lover og internasjonale konvensjoner til å tilby den samiske befolkningen likeverdige helsetjenester. Likeverdighetsprinsippet skal sikre samiske pasienter en differensiert og tilpasset helsetjeneste som ivaretar deres samiske språk og kultur. Dette er en forutsetning for god kvalitet på helsehjelpen som blir gitt, også for pasientsikkerheten. Det er gjort lite for å sikre samer likeverdige helsetjenester i kommunehelsetjenesten i nærheten av der folk bor og lever. Og spesielt gjelder dette i områder der samer er i minoritet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at sørsamisk helsenettverk, sammen med kommunene Røros og Snåsa og St. Olavs hospital, har gjennomført et treårig pilotprosjekt fra 2020 til 2023. Målet med prosjektet var å pilotere om et samisk helse-team i sørsamisk område vil kunne være med på å gi likeverdige helsetjenester. De har jobbet på tvers av kommuner og forvaltningsnivåer. Slik har de sikret samiske pasienter gode pasientforløp mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten, bidratt med kompetanseheving og senket terskelen for samiske pasienter til å kontakte helsevesenet. Dette medlem viser til Meld. St. 9 (2023–2024) Nasjonal helse- og samhandlingsplan 2024–2027, hvor det påpekes at kommunene vil ha en avgjørende og sentral rolle i arbeidet med å utvikle de samiske samfunnene, og at for å fremme gode levekår og god helse og livskvalitet i den samiske befolkningen må det samiske perspektivet integreres i det ordinære arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at Stortinget i 2018 oppnevnte Sannhets- og forsoningskommisjonen, som fikk i oppdrag å granske fornorskingspolitikk og urett overfor samer, kvener og norskfinner. Kommisjonen skulle kartlegge fornorskingspolitikken og dens virkninger, og foreslå tiltak som bidrar til forsoning. Sannhets- og forsoningskommisjonen la fram sin endelige rapport 1. juni 2023. Kommisjonen understreket blant annet at mange av de grepene som norske myndigheter har vedtatt for å motvirke effektene av fornorskingspolitikken, ikke blir gjennomført i praksis.

Disse medlemmer støtter derfor Sametingets innspill til komiteen om at meldingen burde inneholdt en konkret handlingsplan med mål og frister, slik at man sikrer at innsatsområdene faktisk følges opp.

Sametinget skriver videre i sitt hørings svar til meldingen:

«I sak 006/24 Sannhet og forsoning – Menneskelige omkostninger heter det blant annet:

‘Sametinget mener det er god grunn til å konkludere med at fornorskingspolitikken og velferdsstatens svikt direkte og indirekte har bidratt til faktorer som enda i dag påvirker samers helse, levekår og livskvalitet negativt.’

Sametinget har i sine merknader lagt vekt på fornorskningens betydning for samers helse i dag. Sametinget oppfatter at resten av meldingsteksten ikke tar ordentlig tak i og anerkjenner de store helseutfordringene fornorskningen har bidratt til og fremdeles bidrar til.»

Disse medlemmer vil understreke at det i det videre arbeidet med folkehelse og levekår i den samiske befolkningen er viktig å ta innover seg innspillet fra Sametinget, og sikre at helseutfordringer forbundet med fornorsking får større fokus i arbeidet.

3.2 utfordringer og ressurser i den samiske befolkningen

Komiteen viser til at Folkehelseinstituttet og Senter for samisk helseforskning ved UiT Norges arktiske universitet har utarbeidet rapporten «Helse og levekår i den samiske befolkningen», og at det er denne rapporten det generelt vises til i meldingen. Komiteen viser til at Sametinget i sine merknader til kapittelet vektlegger at stadige naturinngrep påvirker samiske barn og unges psykiske helse og framtidstro, at kunst og kultur er viktig for folks helse, samt at samiske møteplasser spiller en viktig rolle for folkehelsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, peker på at samisk bruk og høsting av naturen er grunnleggende for det samiske folket og for den samiske folkehelsen. Når mulighetene for å høste av naturen, slik som at mulighetene for å fiske laks, reduseres, virker det negativt inn på den samiske folkehelsen, inkludert den psykiske helsen. Det er behov for kompetanseheving om og forståelse for naturens, fangstens og utmarksbrukens betydning for samisk høsting av naturens ressurser og hvilken rolle dette spiller i samisk kultur så vel som folkehelse. Flertallet peker på at det samme gjelder reindriftas driftsvilkår, rovviltproblemer, låste beiter og arealkonflikter. Tapte muligheter til tradisjonell bruk av naturen påvirker enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn fysisk og psykisk. Flertallet mener det er viktig å få på plass tiltak også på disse områdene.

Komiteens medlem fra Pasientfokus viser til at det er en del av samisk kultur å beskytte og ikke utlevere seg selv og sin familie. Det kan betraktes som upassende å snakke åpent om psykiske vansker, sykdom og familieforhold, og det anses som en styrke å være sterk og selvhjulpen. Tausket utad beskytter familiens omdømme og ære. Dette medlem viser til at dette gjør at det kan være vanskelig å få kunnskap om utfordringer, helse og levekår blant samer. Som Sametinget har påpekt, er det også avgjørende for samers tillit til myndighetene at tilliten gjenoppbygges etter mange år med fornorskingspolitikk.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser til at Sannhets- og forsoningskommisjonen i sin rapport er opptatt av gjenoppbygging av tillit:

«Generelt bygges tillit til samfunnsinstitusjonene når disse opptre på en tillitsvekkende måte i samsvar med fellesverdier som respekt, rettferdighet og likebehandling. Motsatt svekkes tilliten når enkeltpersoner eller grupper eksempelvis opplever urett, forskjellsbe-

handling eller manglende ivaretagelse av det som er disse institusjonenes forpliktelser.»

Kommisjonen peker på at blant annet Fosen-saken har påvirket samenes tillit til myndighetene:

«Fosen-saken, som blant annet handler om forvaltningens oppfølging av en enstemmig dom i landets øverste rettsinstans, er etter kommisjonens oppfatning et eksempel på hvordan tillit til samfunnsinstitusjoner kan komme under press.»

Statsforvalteren i Troms og Finnmark peker i sitt innspill til regjeringens arbeid med denne meldingen på at Fosen-saken har bidratt til en tillitskrise fordi den ble oppfattet som et angrep på identitet.

Også kommuneoverlegen i Kautokeino peker på Fosen-saken i innspill til regjeringens arbeid med denne meldingen:

«Regjeringen må tenke på folkehelseperspektivet når all politikk utformes som vil påvirke det samiske samfunnet. Det samiske samfunnet er ikke så stort, og vil påvirkes i stor grad av ulike beslutninger. Et eksempel på det er Fosen-saken, der er svært viktig del av sørsamisk reindrift trues av utbygging av vindmøller. Denne saken er negativ for samers helse og liv, ikke bare på Fosen, men også i andre deler av Sapmi. Årsaken til det er at mange opplever motløshet når naturen bygges ned, og man ser at reindriften lider. I tillegg opplever folk en motløshet ved det at det samiske folket ikke blir hørt. Å være i minoritet er en prediktor for dårligere helse. Vi vet av internasjonal forskning at koloisering av urfolk gir negative helsekonsekvenser i mange generasjoner.»

Komiteens medlem fra Pasientfokus viser til at den kystsamiske befolkning også føler seg oversett og tilsidesatt av staten i det flerkulturelle Finnmark. Den kystsamiske kulturen har i noen tilfeller kommet i skyggen av den mer synlige reindriftskulturen. I tillegg må det tas hensyn til at det finnes fastboende samer, det vil si samer som ikke driver med rein, men har andre yrker som også er nødvendig for å få et samfunn til å fungere.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser videre til at også Sametinget i sitt innspill til komiteen understreker sammenhengen mellom naturinngrep og folkehelse. Sametinget skriver blant annet:

«Naturinngrep av alle slag blir i dag dokumentert og når derfor ut til flere. For ungdommen som skal leve videre på denne jord er slike inngrep en stor byrde og fører til avmakt og redsel for fremtiden. Ungdom opplever dermed begrenset framtidstro og dette påvirker samiske barn og unges psykiske helse i stor grad.»

Disse medlemmer vil understreke at kunnskapen om at klimaendringer, naturinngrep, press på areal i reindriftsområder og Fosen-dommen har medført og medfører store belastninger både for reindriftsamer og for den samiske befolkningen generelt, må få

konsekvenser for myndighetenes videre beslutninger, i tråd med våre forpliktelser etter Grunnloven, menneskerettighetene og andre internasjonale konvensjoner.

Disse medlemmer viser til at ny aktivitet i Finnmark, som elektrifisering av Melkøya og bygging av vindmøller i uberørt natur eller på områder som brukes til annen virksomhet, er med på å skape usikkerhet hos berørte innbyggere. Disse medlemmer vil understreke at staten har et ansvar for at folks livskvalitet ikke forringes ved at staten tar seg til rette eller kjøper seg til rette på en måte som oppfattes som at en sterk stat overkjører lokalbefolkningen og ødelegger for annen bruk av arealene.

I denne forbindelse vil komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Pasientfokus understreke behovet for at konsekvensutredninger av naturinngrep ved utbyggingsplaner og -tiltak, og utredninger av sykehusstruktur og helsetjenester, og andre beslutninger som har store samfunnsmessige konsekvenser, kan utføres på en uavhengig måte, av uheldede tredjeparter.

Disse medlemmer viser til at også Samisk høgskole påpeker i sitt innspill til komiteen at å bevare eget landskap og egne områder er en viktig del av samenes livssyn og filosofi. Det vises til at det er et stort behov for kompetanseheving om og forståelse for naturens, fangstens og utmarksbrukens betydning for samisk høsting av ressursene i utmark, øyer, elver og vann, og at dette er viktig for samers helse. Samiske områder og utmark danner grunnlaget for og er en forutsetning for å opprettholde og videreføre samisk kultur i dag og i fremtiden. Samisk bruk og landrettigheter har derfor et særskilt vern i ulike lover og internasjonale konvensjoner. Videre understreker Samisk høgskole at samenes kulturarv er en viktig del av folks trivsel, og at kulturkunnskap vil være av avgjørende betydning for å gjøre helsetjenestene best mulig. Den kulturelle dimensjonen bør alltid ha en sentral plass i helse spørsmål. Det kreves kulturell kunnskap og kompetanse hos behandlere å forholde seg til pasientene.

3.3 Innsatsområde 1: Fremme gode levekår i den samiske befolkningen

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- legge fram en stortingsmelding om sosial utjevning og mobilitet rettet mot barn og unge og deres familier i 2025
- samarbeide med Sametinget og Sametingets barneforum for å sikre medvirkning fra samiske barn og ungdommer i utvikling av politikk og tiltak som er særlige relevante for den samiske befolkningen.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus vil trekke frem at om vi skal få bedre folkehelse, så må vi gjøre noe med de økonomiske ulikhetene. Sosial ulikhet tar år fra livene til folk.

Disse medlemmer vil også understreke at psykisk helse ikke kan ses isolert fra livsbetingelser og sosio-økonomiske forhold. Forskning viser at økonomiske vanskeligheter både kan være utløsende og vedlikeholdende for psykiske vansker som angst, depresjon og selvmordstanker.

Disse medlemmer viser til Sametingets høringsinnspill om den økonomiske situasjonen for den samiske befolkningen:

«I meldingen kommer det tydelig fram at den økonomiske situasjonen for den samiske befolkningen er betydelig dårligere sammenlignet med befolkningen i resten av landet og nord for Saltfjellet. I meldingen står det 'Barn i lavinntektsfamilier har økt risiko for å ha dårligere levekår og lav livskvalitet her og nå, og økt sannsynlighet for å stå utenfor arbeids- og samfunnsliv som voksen.' Disse utfordringene mener Sametinget er så prekære at det må settes i gang tiltak så fort som mulig for å løfte den samiske befolkningens levekår.»

Komiteens medlem fra Pasientfokus viser til at det under meldingens kapittel 3.4 Kommunikasjon med det offentlige på eget språk vises til språkreglene i sameloven om rett til å bruke samisk, regler i pasient- og brukerrettighetsloven om at informasjon til brukere og pasienter skal være tilpasset mottakerens kultur- og språkbakgrunn, samt tolkeloven, som skal bidra til å sikre rettsikkerhet og forsvarlig hjelp og tjenester for personer som ikke kan kommunisere forsvarlig med offentlige organer uten tolk. Ifølge meldingen er tilgangen på samiskspråklig kompetanse begrenset i mange kommuner og fylkeskommuner, og det er behov for å øke tilgangen til tolketjenester innenfor spesialisthelsetjenesten. Dette medlem viser til at Samisk høgskole i sitt innspill understreker at det er viktig at samiske språk prioriteres i helsetjenestene, og at dette tilbudet styrkes på alle nivå innenfor helseforetak, helseinstitusjoner og prioriteres politisk. Mestring og bruk av rette begreper er sentralt i kommunikasjonen. Samisk høgskole peker på at helsevesenet har et svært viktig arbeid med å utvikle og styrke terminologi på samisk og i samisk språk, og i tillegg er det et stort behov for en oversetterutdanning og en styrking av autoriserte oversettere. Dette medlem vil understreke at det er viktig at bestemmelsene og rettighetene i samelovens språkregler, pasient- og brukerrettighetsloven og tolkeloven gjennomføres i praksis.

3.4 Innsatsområde 2: Inkludere samiske perspektiver i folkehelsepolitikken

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- rapportere på oppfølgingen av denne stortingsmeldingen i folkehelsemeldingen i 2027
- vurdere hensynet til den samiske befolkningen i forbindelse med revisjon av folkehelseloven
- vurdere tiltak for å styrke det samiske perspektivet i Program for folkehelsearbeid i kommunene
- styrke det samiske innslaget i arbeidet med aldersvennlig samfunnsutvikling
- ivareta samisk perspektiv i utviklingsprogram om gå- og aktivitetsvennlig nærmiljøutvikling
- inkludere medlem med samisk bakgrunn i folkehelsepolitisk råd.

Komiteens medlemmer fra Høyre viser til at regjeringen Solberg la frem kvalitetsreformen *Leve hele livet* i Meld. St. 15 (2017–2018). Reformen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, er trygge på at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitte, og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene. Reformen skal styrke kvaliteten i det som er grunnleggende: mat og måltider, aktivitet og fellesskap, helsetjenester og sammenheng i tjenestene. Disse medlemmer viser til at reformen trakk frem behovet for bedre tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester for den samiske befolkningen, tilpasset samisk språk, kultur, tradisjoner og sykdomsforståelse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus vil understreke at tilgangen til likeverdige helsetjenester for urfolk er grunnfestet i ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater, hvor det i artikkel 25 nr. 1 heter at regjeringen «skal skaffe dem ressurser som setter dem i stand til å utforme og tilby slike tjenester under deres eget ansvar og kontroll, slik at de kan nyte godt av en høyest mulig fysisk og mental helsemessig standard».

I dag er den samiske klinikken *Sámi klinihkka* underlagt Finnmarkssykehuset både økonomisk og organisatorisk, og klinikken har ikke eget styre eller budsjett. I praksis har ikke klinikken selv kontroll og ansvar for prioriteringer, pasientinntak eller økonomi.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus viser til at Rødt i Innst. 194 S (2022–2023) jf. Meld. St. 16 (2021–2022), fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan man best kan etterkomme Sametingets krav om at *Sámi klinihkka* skal styres etter eget budsjett med et styre opp-

nevnt av Sametinget, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Disse medlemmer vil understreke at det er bra at regjeringen vil følge opp forslaget fra sykehusutvalget om å gjennomføre en utredning for å vurdere behov for tiltak som sikrer at statens forpliktelser overfor den samiske befolkningen blir ivaretatt, men samtidig er det behov for å følge opp Sametingets krav om at Sámi klinihkka skal styres etter eget budsjett med et styre oppnevnt av Sametinget.

Komiteens medlem fra Pasientfokus viser til at Tana kommune er en av de samiske kommunene som arbeider svært godt med samisk folkehelse. Dette medlem viser til at Tana frisklivssentral i innspill til komiteen peker på at Tana kommune kan spille en sentral rolle for å hjelpe andre samiske kommuner med folkehelsearbeidet, for eksempel ved at det etableres et kompetansesenter for samisk folkehelse.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det bør opprettes et nasjonalt samisk kompetansesenter for folkehelsearbeid.»

Dette medlem viser til omtalen i meldingen i kapittel 4.4 Program for folkehelsearbeid i kommunene, og at regjeringen vil vurdere grep for å stimulere til flere prosjekter innenfor folkehelseprogrammet som møter utfordringer i den samiske befolkningen. Porsanger og Kautokeino har tiltak gjennom programmet. Dette medlem mener at også andre kommuner med samisk befolkning bør motta tilskuddsmidler, både innenlands- og kystkommuner.

Komiteens medlemmer fra Rødt og Pasientfokus viser til at det samiske perspektivet skal styrkes i arbeidet med et aldersvennlig Norge. Regjeringen vil ha et mer aldersvennlig samfunn slik at flere kan oppleve å ha flere gode leveår med bedre helse og funksjon. Disse medlemmer støtter det samiske perspektivet i arbeidet med et aldersvennlig Norge og vil understreke at folkehelse også handler om hvordan og hvor tjenester tilbys eldre. Disse medlemmer vil peke på at lange avstander til helse- og omsorgstjenester for eldre i samiske samfunn, og at mye reising som tærer på kreftene, i stor grad preger livskvaliteten negativt for mange eldre i samiske områder. Disse medlemmer vil understreke behovet for tjenester for eldre som er likeverdige og tjenester som er tilpasset samiske, kvenske og andre minoriteters behov. Det må blant annet legges vekt på samisk og kvensk og minoritetskultur- og språkkompetanse i helse- og omsorgsutdanningene.

3.5 Innsatsområde 3: Folkehelsearbeid for å fremme god psykisk helse og livskvalitet

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- øke helsekompetanse om psykisk helse, herunder vurdere å tilpasse ABC-kampanjen for bedre psykisk helse til samiske språk, samisk kultur og samfunnsliv
- opprette en side i tilknytning til ung.no med informasjon på samisk om relevante hjelpetilbud for barn og unge
- styrke innsatsen mot samehets og diskriminering ved å legge fram en handlingsplan mot samehets
- øke innsatsen mot vold og overgrep i den samiske befolkningen ved å følge opp tiltak i Opptappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner (2024–2028) Trygghet for alle
- vurdere behov for hjelpetelefon for samiskspråklige barn, unge og voksne som er utsatt for vold.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus påpeker at det samiske krise- og incestsenteret i Karasjok ble nedlagt i 2019 etter at Statsforvalteren utførte tilsyn og påpekte flere alvorlige brudd på, og avvik fra, loven. Disse medlemmer mener derfor at det er spesielt bekymringsfullt at kun et fåtall av kommunene i samisk forvaltningsområde har kommunale handlingsplaner mot vold i nære relasjoner.

Disse medlemmer viser til at Statens barnehus er en sentral aktør i arbeidet med å sikre at rettighetene til barn blir ivaretatt, og at hjelpen til barn som blir utsatt for overgrep, mishandling og vold, eller er vitne til vold, er godt koordinert. Disse medlemmer viser til at det var regjeringen Solberg som i 2021 besluttet at det skulle etableres et barnehus i det samiske kjerneområdet i Finnmark. Disse medlemmer mener det er viktig at dette kommer på plass, og at det vil sikre et mer tilgjengelig og likeverdig barnehusstilbud, men at etableringen har tatt alt for lang tid.

Disse medlemmer påpeker at det er stor grunn til bekymring når det gjelder omfanget av hatytringer og hets mot samer og nasjonale minoriteter. Disse medlemmer påpeker at det er særlig barn og unge reindriftssamer som blir utsatt for rasisme og trakassering. Disse medlemmer viser til at Sametinget og likestillings- og diskrimineringsombudet inngikk en samarbeidsavtale i 2017, som sier at de skal støtte opp om hverandres arbeid for likestilling og antidiskriminering. Ett av områdene de har kontakt om, er innsats mot hatytringer og rasisme mot samer.

Disse medlemmer merker seg at hets og hatefulle ytringer kan være basert på kunnskapsløshet. Regjeringen Solberg innførte Kunnskapsløftet, og gjen-

nom fagfornyelsen ble det utviklet og innført nye læreplaner i 2020. Fagfornyelsen gir lærerstudenter en økt bevissthet om urfolk og nasjonale minoriteter i Norge, og det er utarbeidet nytt pensum for studenter som tar lærerutdanning. Disse medlemmer påpeker at toleranse er viktige verdier for det norske samfunnet og den enkeltes helse.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus viser til forskning fra UiT Norges arktiske universitet og OsloMet, som viser at samiske kvinner oftere utsettes for psykisk, fysisk eller seksuell partnervold enn ikke-samiske kvinner, henholdsvis 17,2 pst. mot 11,8 pst.

Disse medlemmer vil, i likhet med Norsk Sykepleierforbund, minne om at Kvinnehelseutvalget i NOU 2023:5 pekte på at:

«Samiske kvinner rapporterer høyere forekomst av fysisk, psykisk og seksuell vold enn personer med ikke samisk bakgrunn i samme geografiske område. [...] 22 prosent av de samiske kvinnene rapporterte at de hadde opplevd seksuell vold, mens andelen var 16 prosent blant de ikke-samiske kvinnene. Også flere av i den samiske gruppen oppga at voldsutøver var ukjent, sammenliknet med svargruppen fra majoritetsgruppen.»

Disse medlemmer mener vold og voldtekt både er folkehelseproblem og samfunnsproblem. Vold mot kvinner er både et resultat av manglende likestilling og en årsak til manglende likestilling.

Disse medlemmer peker på at forebygging av vold mot kvinner og likestillingsarbeid kan redde liv. Disse medlemmer mener at det er viktig å ha med kjønnsmaktperspektiv så vel som urfolksperspektiv i arbeidet med å bekjempe vold mot samiske kvinner. For å forebygge vold må derfor både det samiske perspektivet og kjønnsperspektivet synliggjøres i arbeidet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser til at Samisk høgskole i sitt innspill til komiteen peker på at vold er en utfordring i det samiske samfunnet og det er et behov for å styrke tilbudene på dette området. Samisk høgskole peker også på at samer opplever trakassering og diskriminering som påvirker psykisk helse, folkehelse og levekår. Disse medlemmer viser til at Statsforvalteren i Trøndelag i sitt innspill til regjeringens arbeid med meldingen peker på at hverdagsrasisme og samehets er et dokumentert fenomen:

«Samisk råd, et medvirkningsorgan innenfor Trøndelag fylkeskommune, startet våren 2022 et arbeid for å dokumentere og redusere samehets. De mange stemmene som dokumenterer at samehets er et fenomen som ikke ser ut til å avta representerer en utfordring som det vil ta lang tid å bekjempe.»

Statsforvalteren peker helt konkret på at Fosen-saken har ført til et hardere klima:

«Det har nå gått snart to år siden dommen i den såkalte Fosen-saken falt. Både før, men i stigende grad etter dommen, har debattklimaet hardnet til. Dette ser man tydelig i debattfora og kommentarfelt. En rekke grunnleggende avtaler og forpliktelser stilles til stadighet i tvil, og man har nok grunnlag for å kunne si at det har blitt en polarisering av debatten.»

3.6 Innsatsområde 4: Fremme sunne levevaner og helsefremmende miljø

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- sørge for at Helsedirektoratets veiledere er oversatt til samisk, og at veiledere om levevaner og helsefremmende og forebyggende aktiviteter har et samisk perspektiv
- monitorere og følge utvikling av klima- og miljøendringers betydning for helse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus viser til Sametingets høringsinnspill til komiteen:

«I Sametingets merknad 2.4.7 står det blant annet: 'Naturinngrep av alle slag blir i dag dokumentert og når derfor ut til flere. For ungdommen som skal leve videre på denne jord er slike inngrep en stor byrde og fører til avmakt og redsel for fremtiden. Ungdom opplever dermed begrenset fremtidstro og dette påvirker samiske barn og unges psykiske helse i stor grad.' Sametinget opplever at dette ikke blir løftet ordentlig opp i resten av meldingen og spørsmålene blir derfor ikke godt nok synliggjort og ivare tatt i lys av den fremtidige samisk folkehelse.»

Disse medlemmer minner om at det fortsatt skjer store naturinngrep som rammer den samiske befolkningens rett til kulturutøvelse. Den 11. oktober 2021 slo Høyesterett i den såkalte Fosen-dommen fast at både ekspropriasjonstillatelsene og konsesjonsvedtakene for utbygging av vindkraft på Storheia og Roan på Fosen var ugyldige. Det gikk 507 dager fra Høyesterett i dom slo fast at både ekspropriasjonstillatelsen og konsesjonsvedtaket til anleggene krenket menneskerettighetene til reindriftssamene på Fosen, frem til regjeringen innrømmet at «konsesjonsvedtakene på Fosen innebærer et brudd på menneskerettighetene» og beklaget menneskerettighetsbruddet.

Ikke før i desember 2023 og mars 2024 ble det inngått avtaler med henholdsvis Sør-Fosen sijte og Nord-Fosen siida med tiltak for å få menneskerettighetsbruddet til opphør, og for reparering av menneskerettighetsbruddet på Fosen. Regjeringen har siden dommen falt i 2021 fått kritikk fra både Norges institusjon for menneskerettigheter og fra Sametinget.

3.7 Innsatsområde 5: Styrke kunnskapen om folkehelse og levekår i den samiske befolkningen

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- bidra til finanseringen av SAMINOR 3
- vurdere å inkludere spørsmål om samisk bakgrunn i relevante befolkningsundersøkelser
- fremme forskning om folkehelse og levekår i den samiske befolkningen
- oppdatere kapittelet om samisk helse i folkehelse-rapporten jevnlig.

Komiteens medlem fra Pasientfokus viser til at det er behov for mer kunnskap om vold i samiske miljøer, og Samisk høyskole peker i sitt innspill til komiteen på at det i studier er behov for å skille mellom de samiske kvinnene som har samiske partnere og de som har partnere fra majoritetsbefolkningen. Slike utredninger vil være viktige i den videre forskningen, slik at det ikke blir et inntrykk av at det utelukkende er samiske menn/partnere som utøver vold mot kvinner.

3.8 Innsatsområde 6: Fremme samarbeid over landegrenser om folkehelse i den samiske befolkningen

Komiteen viser til at regjeringen vil:

- vurdere hensynet til samhandlingen mellom det samiske folket på tvers av landegrenser, i framtidige helsekriser
- prioritere folkehelse i den samiske befolkningen, som en del av satsingen på Folk i Nord, under lederskapet av Arktisk råd og Barentsrådet.

3.9 Økonomiske og administrative konsekvenser

Komiteen merker seg at tiltak som omtales i meldingen, vil kunne gjennomføres innen gjeldende budsjettammer, og at regjeringen vil komme tilbake til økonomiske konsekvenser av eventuelle nye tiltak i de ordinære budsjettprosessene for hvert enkelt år, og at Stortinget senere skal ta stilling til tiltak underveis i planperioden. Komiteen viser videre til at Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport er benyttet som et kunnskapsgrunnlag for denne stortingsmeldingen, men at kommisjonens forslag til tiltak ikke er vurdert i forbindelse med denne meldingen. Komiteen merker seg

også at Helse- og omsorgsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet, som koordinerende departement, fortløpende vil følge opp framdrift og status for tiltak i meldingen, samt at status og framdrift for meldingen skal presenteres i folkehelsemeldingen 2027. Komiteen merker seg at mange av tiltakene ifølge meldingen vil ha positive samfunnsøkonomiske konsekvenser, men at dette er gevinster som det, på linje med andre folkehelseiltaks gevinster, er krevende å tallfeste.

4. Uttalelse fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Den 21. mai 2024 avga helse- og omsorgskomiteen foreløpig innstilling til meldingen. Innstillingen ble deretter oversendt kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse, som i brev av 28. mai 2024 uttalte følgende:

«Kommunal- og forvaltningskomiteen viser til helse- og omsorgskomiteens utkast til innstilling vedrørende Meld. St. 12 (2023–2024) Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen.

Komiteen viser til sine respektive partiers merknader i helse- og omsorgskomiteens utkast til innstilling og har ingen ytterligere merknader.»

5. Forslag fra mindretall

Forslag fra Pasientfokus:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere om det bør opprettes et nasjonalt samisk kompetansesenter for folkehelsearbeid.

6. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til meldingen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Meld. St. 12 (2023–2024) – Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 30. mai 2024

Tone Wilhelmsen Trøen
leder

Irene Ojala
ordfører

